

Νέα ΚΑΠ χωρίς νέους αγρότες;

Μόλις μία ανάσα πριν από την έναρξη εφαρμογής της μεταρρυθμισμένης Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) τον Ιανουάριο του 2023 και η καταγραφή του σημείου εκκίνησης της χώρας μας σε σχέση με τους φιλόδοξους στόχους που τίθενται για τη νέα προγραμματική περίοδο είναι, στις περισσότερες των περιπτώσεων, ανησυχητική.

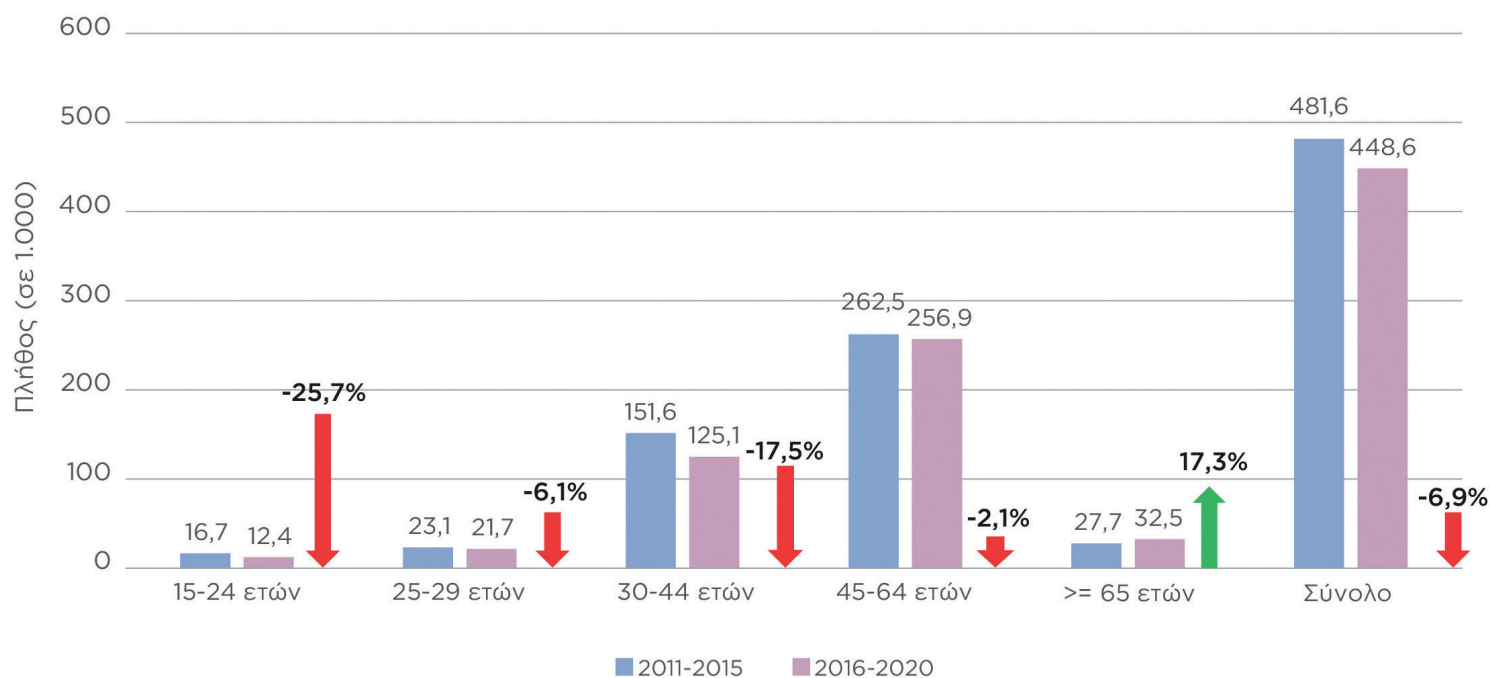
Στην εποχή των μεγάλων προκλήσεων αλλά και ευκαιριών που ανοίγεται μπροστά μας, όπου οι γεωπολιτικές αναταράξεις και η αστάθεια των αγορών απαιτούν υψηλή ανθεκτικότητα, ενώ η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση αποτελούν το στοιχείο αλλά και την εγγύηση για τη βιωσιμότητα του αγροτικού τομέα, ορθά λέγεται ότι οι νέοι αγρότες είναι εκείνοι που μπορούν και πρέπει να πάρουν τα ηνία της αλλαγής.

Ποιοι νέοι αγρότες όμως;

Δυστυχώς, αν και ο στόχος της ανανέωσης των γενεών υποστηρίζεται από την ΚΑΠ από την εποχή της Ατζέντας 2000, τα στοιχεία σε σχέση με την είσοδο νέων στο αγροτικό επάγγελμα είναι περισσότερο από απογοητευτικά τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) όσο και στην Ελλάδα. Η αρνητική αυτή τάση αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου προβλήματος που αφορά τη συνεχή μείωση του εργατικού δυναμικού της ελληνικής γεωργίας, η οποία, σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις (στοιχεία Eurostat, Agricultural labour force statistics, 14/1/2022), καταγράφει πτώση της τάξεως του 10%, αισθητά μεγαλύτερη από το μέσο όρο στην Ε.Ε. (-6,4%).

Κρισιμότερες ωστόσο θεωρούνται οι εξελίξεις στην ηλικιακή διάρθρωση των αγροτών, με τη Ελλάδα να καταγράφει, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά νέων γεωργών (3,7%) το 2016 επί του συνολικού αριθμού διαχειριστών γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Επιπλέον, όπως αποτυπώνεται στο γράφημα, στο διάστημα της πενταετίας 2016-2020 η απώλεια θέσεων εργασίας στον αγροτικό τομέα σε σύγκριση με

Σύγκριση κατανομής πλήθους αγροτών ανά κλάση ηλικίας (2016-2020/2011-15)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Χρονοσειρές Ερευνών Εργατικού Δυναμικού, Νοέμβριος 2020

Της **ΕΛΛΗΣ ΤΣΙΦΟΡΟΥ**, διευθύνουσας συμβούλου της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Χρειάζεται, μεγαλύτερη έμφαση σε γνώση/καινοτομία καθώς και ένα διακριτό χρηματοοικονομικό εργαλείο ώστε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της πρόσβασης των νέων αγροτών σε τραπεζικό δανεισμό

τον μέσο όρο της προηγούμενης πενταετίας 2011-15 (-33 χιλ. άτομα), στη συντριπτική της πλειοψηφία προέρχεται από τις νεότερες κλάσεις ηλικίας (έως 44 ετών), ενώ αντίθετα στην κλάση ηλικίας των 65 ετών και άνω καταγράφεται αύξηση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά την περίοδο 2013-2017, η Ελλάδα κατέγραψε το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στις αγροτικές περιοχές (πάνω από το 1/5 του ενεργού πληθυσμού), ενώ το ποσοστό ανεργίας είναι πολύ υψηλότερο (> 45%) για τον ενεργό πληθυσμό των νέων (15-24 ετών).

Πού οφείλονται αυτές οι ανησυχητικές τάσεις και, κυρίως, πώς μπορούμε να τις αναστρέψουμε;

1ον πρόσβαση σε γη: αποτελεί το μεγαλύτερο εμπόδιο, το οποίο συνδέεται με δυσκαμψίες στην κατανομή των άμεσων ενισχύσεων, όσο και με ελλείψεις/κενά σε επίπεδο εθνικής νομοθεσίας για τα δικαιώματα ιδιοκτησίας.

2ον πρόσβαση σε χρηματοδότηση: σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 27% του συνόλου των αιτήσεων που υποβάλλονται από

νέους αγρότες στην Ε.Ε. απορρίπτονται από τις τράπεζες, σε σύγκριση με ένα πολύ χαμηλότερο ποσοστό απόρριψης (9%) για τους μεγαλύτερους σε ηλικία αγρότες.

3ον πρόσβαση σε γνώση: το 2016, ο αριθμός των νέων διαχειριστών γεωργικών εκμεταλλεύσεων κάτω των 35 ετών που είχαν λάβει βασική ή πλήρη εκπαίδευση ήταν μόλις 24% στη χώρα μας, ενώ διαθέτουμε ένα από τα πιο αδύναμα και κατακερματισμένα Συστήματα Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας στην Ε.Ε.

Η ΚΑΠ ανέκαθεν αποτελούσε, και θα εξακολουθεί να αποτελεί, μία πολύτιμη εργαλειοθήκη στήριξης των νέων αγροτών από το 2023 και έπειτα. Ωστόσο, η υποστήριξη τους δεν θα πρέπει να εξαντλείται στα στοχευμένα μέτρα, αλλά και στην προτυποποίηση των νέων αγροτών στα υπόλοιπα. Χρειάζεται, επιπλέον, μεγαλύτερη έμφαση σε γνώση/καινοτομία (μόλις 4% του εθνικού Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2023-2027) καθώς και ένα διακριτό χρηματοοικονομικό εργαλείο ώστε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της

πρόσβασης των νέων αγροτών σε τραπεζικό δανεισμό.

Η εφαρμογή της ΚΑΠ στη χώρα μας διαχρονικά χωλαίνει, μεταξύ άλλων, σε σημαντικές καθυστερήσεις στην προκήρυξη αμιγώς εμπροσθοβαρών μέτρων, όπως εκείνα που σχετίζονται με τη γνώση και την καινοτομία, στην αντιμετώπιση αναπτυξιακού χαρακτήρα μέτρων με επιδοματική λογική καθώς και στην έλλειψη συνεκτικότητας με μία ανύπαρκτη, επί της ουσίας, εθνική στρατηγική για τον αγροτικό τομέα καθώς και για άλλους συναφείς τομείς (π.χ. διαχείριση/χρήσεις γης, την παροχή φορολογικών/ασφαλιστικών κινήτρων κ.ά.)

Εάν προσβλέπουμε σε μία ακμάζουσα ελληνική ύπαιθρο και επιθυμούμε να αξιοποιήσουμε την ενισχυμένη δυνατότητα των νέων αγροτών να προσφέρουν καινοτόμες ιδέες και να εργαστούν αποτελεσματικότερα με τις ψηφιακές τεχνολογίες, οι οποίες αποτελούν εγγύηση βιωσιμότητας απέναντι στις μεγάλες προκλήσεις της εποχής, η αντιμετώπιση των παραπάνω ζητημάτων αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η χορηγούσα αρχή μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

